

Ελληνική έκθεση για τη βία εναντίον των γυναικών

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η σημασία της αξίας της αρχής της ισότητας έχει τονισθεί ήδη από τους αρχαίους Έλληνες φιλόσοφους. Ο Αριστοτέλης στα Ηθικά Νικομάχεια βιβλ. Ε' υποστηρίζει ότι η ισότητα είναι ο πυρήνας της έννοιας της δικαιοσύνης προκειμένου να εξασφαλιστεί η ειρηνική συνύπαρξη των ανθρώπων εντός της πολιτικής κοινότητας.¹

Η αρχή της ισότητας των δυο φύλων, καθιερώθηκε στην Ελλάδα με το Σύνταγμα του 1975² και θεμελιώθηκε την περίοδο 1981-1989 με νόμους³ που στόχευαν στην εξάλειψη των διακρίσεων σε βάρος των γυναικών σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής.

Με τον Ν1588/85 συγκροτείται η Γενική Γραμματεία Ισότητας⁴ των δυο φύλων του Υπουργείου Προεδρίας, η οποία από τον Νοέμβριο του 1993 αναβαθμίζεται με τον διορισμό Υφυπουργού Προεδρίας αρμόδιου για θέματα ισότητας και με κύριο έργο:

- α) την προώθηση και την πραγματοποίηση της νομικής και ουσιαστικής κατοχύρωσης της ισότητας των δυο φύλων
- β) την εισήγηση αναγκαίων μέτρων που επιβάλλεται να πάρει η Πολιτεία για τον ίδιο σκοπό
- γ) την άμεση συνεργασία με όλα τα Υπουργεία για την αναμόρφωση των θεσμικών πλαισίων
- δ) την πληροφόρηση και την ενημέρωση σε θέματα ισότητας των δυο φύλων.

Το 1988 συγκροτήθηκε η Συντονιστική Επιτροπή Γυναικείων Οργανώσεων και Γυναικείων Τμημάτων των κομμάτων, καθώς επίσης και γραμματείες για θέματα ισότητας των δυο φύλων σε κορυφαίες συνδικαλιστικές οργανώσεις της χώρας (ΓΣΕΕ, ΟΜΕ-ΟΤΕ, ΟΤΟΕ, ΑΔΕΔΥ).

Κατά την τελευταία Αναθεώρηση του Συντάγματος (2001), τροποποιήθηκε η § 2 του άρθρου 116 του Συντάγματος, με αποτέλεσμα να καταργηθούν οι αποκλίσεις από την αρχή της ισότητας των φύλων και να προβλέπεται πλέον ρητά η υποχρέωση της πολιτείας να λαμβάνει ειδικά θετικά μέτρα για την εξάλειψη των διακρίσεων κυρίως σε βάρος των γυναικών.

Ο δε νόμος 2910/2001 προβλέπει την κατά το 1/3 υποχρεωτική συμμετοχή από κάθε φύλο στα ψηφοδέλτια των Νομαρχιακών και Δημοτικών Εκλογών⁵.

¹ Αριστοτέλους Ηθικά Νικομάχεια – Εκδόσεις «Σπουδή».

² **Άρθρο 4 Συντ 1975/86/2001 §4,5** : «Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου... Έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις».

Άρθρο 16 Συντ 1975/86/2001 § 4 : «Όλοι οι Έλληνες έχουν δικαίωμα δωρεάν παιδείας σε όλες τις βαθμίδες της στα κρατικά εκπαιδευτήρια».

Άρθρο 22 Συντ 1975/86/2001 § 1 : «Όλοι οι εργαζόμενοι ανεξάρτητα από φύλο ή άλλη διάκριση, έχουν δικαίωμα ίσης αμοιβής για παρεχόμενη εργασία ίσης αξίας».

³ **Ν1329/83** : Το οικογενειακό Δίκαιο της Ελλάδας εκσυγχρονίστηκε και προσαρμόστηκε στην συνταγματική επιταγή της αρχής της ισότητας των δυο φύλων.

Δ.Υπαλληλικός κώδικας και ΠΔ611/77 : Αποτελεί την κατεξοχήν νομοθεσία για την πρόσβαση στην απασχόληση στον δημόσιο τομέα.

⁴ **Οι Νομαρχιακές Επιτροπές Ισότητας**, καθώς και τα Νομαρχιακά Γραφεία Ισότητας θεσμοθετήθηκαν με το ΠΔ 370/89.

⁵ **Το Γ' Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας**, έκρινε συνταγματικές τις ρυθμίσεις του Ν2910/2001 και για την αναθεώρηση της §2 του άρθρου 116Σ καταλήγει «ο συντακτικός νομοθέτης θέλησε να επιτρέψει την θέσπιση θετικών μέτρων κάθε μορφής και σε όλους τους τομείς δράσης των δυο φύλων, δηλ τόσο στους τομείς των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων όσο και στον τομέα των πολιτικών δικαιωμάτων, υπο την αυτονομία προϋπόθεση ότι τα θεσπιζόμενα θετικά μέτρα δεν συνεπάγονται υπέρμετρος περιορισμούς που θίγουν τον πυρήνα των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων στα οποία αφορούν».

Η Ελλάδα ως κράτος μέλος του ΟΗΕ, έχει επικυρώσει με νόμο την Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών των Διακρίσεων κατά των Γυναικών από το 1983, ενώ υπήρξε μια από τις πρώτες 22 χώρες που υπέγραψε το 2001 το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Συνθήκης.

Η αναγνώριση ίσων ευκαιριών στις γυναίκες, που αποτελούν το 52% του πληθυσμού της χώρας, εξασφαλίζει την αντιπροσωπευτικότερη συμμετοχή τους στην κοινωνία, επιτυγχάνοντας έτσι ευρύτερη κοινωνική συνοχή. Η Γενική Γραμματεία Ισότητας, εργάζεται με βάση τις Εθνικές Προτεραιότητες της χώρας και ο προϋπολογισμός της αποτελεί μέρος του Εθνικού Προϋπολογισμού.

Σε όλη αυτή την πορεία εξομάλυνσης και αναγνώρισης των θεμάτων ισότητας, δεν πρέπει να παραβλεφθεί ο ρόλος του γυναικείου κινήματος στην Ελλάδα και παγκοσμίως.

Χάρη στους αγώνες, τις μελέτες και τις έρευνες του γυναικείου κινήματος αναδείχτηκε και απασχόλησε τόσο τους Διεθνείς Οργανισμούς όσο και τις εθνικές κυβερνήσεις το μείζον θέμα της βίας που υφίστανται οι γυναίκες – αρχικά η βία στον χώρο της οικογένειας και αργότερα και οι υπόλοιπες μορφές βίας.

Ο ορισμός της βίας κατά των γυναικών αντιστοιχεί στον ορισμό που υιοθετήθηκε το 1995 στην 4^η Παγκόσμια Διάσκεψη Γυναικών και αναφέρεται στις παραγράφους 113 και 118 της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνο⁶.

Παράγραφος 113 : Ο όρος «βία κατά των γυναικών» περιλαμβάνει κάθε πράξη βίας που στηρίζεται στο φύλο και έχει ως αποτέλεσμα ή είναι δυνατό να έχει ως αποτέλεσμα, την σωματική, σεξουαλική ή ψυχολογική βλάβη ή πόνο για τις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων των απειλών τέτοιων πράξεων, τον εξαναγκασμό ή την αυθαίρετη στέρηση της ελευθερίας είτε αυτό προκύπτει στην δημόσια είτε στην ιδιωτική ζωή.

Συνεπώς η βία κατά των γυναικών περιλαμβάνει και τα εξής:

- την βία που ασκείται στα πλαίσια της οικογένειας
- την βία που λαμβάνει χώρα γενικά μέσα στην κοινωνία, συμπεριλαμβανομένου και του βιασμού, της σεξουαλικής κακοποίησης, της σεξουαλικής παρενόχλησης στον χώρο εργασίας ή αλλού
- την βία που διαπράττεται ή γίνεται ανεκτή από το Κράτος, οπουδήποτε αυτή λαμβάνει χώρα.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Δυσάρεστα και όμως άκρως αποκαλυπτικά, είναι τα στατιστικά στοιχεία που προκύπτουν από τις τελευταίες επίσημες έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα και αφορούν στην ενδοοικογενειακή βία, την σεξουαλική παρενόχληση και την εμπορία ανθρώπων (trafficking).

Ενδοοικογενειακή Βία – Στατιστικά Στοιχεία⁷

1. το 56 % των γυναικών του δείγματος βιώνουν μερικές φορές ή συχνά καταχρηστικές συμπεριφορές του συζύγου / συντρόφου τους που συνδέονται με την λεκτική ή ψυχολογική βία
2. το 61 % των γυναικών που διαμένουν σε ημι-αστικά κέντρα, βιώνει μερικές φορές ή συχνά καταχρηστικές συμπεριφορές του συζύγου/συντρόφου με λεκτική ή ψυχολογική βία. Το αντίστοιχο ποσοστό για τις γυναίκες που διαμένουν στα αστικά κέντρα είναι 58,2% και για τις γυναίκες των αγροτικών περιοχών ανέρχεται στο 48,3%.

⁶ **Ηνωμένα Έθνη** (Τμήμα Δημόσιας Πληροφόρησης) « 4^η Παγκόσμια Διάσκεψη Γυναικών», Πεκίνο 14-15 Σεπτεμβρίου 1995. Δημοσίευση 1996.

⁷ www.isotita.gr επιδημιολογική έρευνα Νοέμβριος 2006 **Βάσω Αρτινοπούλου** «Η ενδοοικογενειακή βία» Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2006 - www.enow.gr (Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης) δημοσιευμένες στατιστικές για την ενδοοικογενειακή βία από την χρήση της γραμμής «Δίπλα σου» & **Μαίρη Σιμώνη-Λιόλου** «Βία, κακοποίηση, εγκλήματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης γυναικών και ανήλικων παιδιών» Εκδόσεις Κηφισιά. Σελ 173- 177.

3. το 6,58 που απάντησε θετικά ότι υφίσταται λεκτική/ψυχολογική βία ανήκει στην ηλικιακή ομάδα των 18-24 ετών ενώ στις γυναίκες ηλικίας 55-60 ετών, το ποσοστό ανέρχεται στο 13,1%.
4. όσον αφορά στην σωματική βία το 4,8% είναι γυναίκες 45-54ετών και 4,8% 55-60ετών
5. μελετώντας τις κατηγορίες της σωματικής, σεξουαλικής και λεκτικής/ψυχολογικής βίας παρατηρείται ότι η λεκτική/ψυχολογική συγκεντρώνει ποσοστό 11,22%, η σωματική 3,6% και η σεξουαλική 3,5%.
6. από τις γυναίκες που ανέφεραν ότι έχουν υποστεί σωματική βία από τον σύζυγο/σύντροφο τους, το υψηλότερο ποσοστό συγκεντρώνεται από εκείνες που είχαν στοιχειώδη μερική μόρφωση (11,85%).
7. το μεγαλύτερο ποσοστό δε, αυτών των γυναικών δηλώνει συνταξιούχες (17,86%) ενώ ακολουθούν οι γυναίκες που βρίσκονται σε καθεστώς μερικής απασχόλησης (12,38%).
8. οι γυναίκες σε διάσταση είναι εκείνες που δέχονται συχνότερα σωματική βία (37,5%) έναντι των υπολοίπων ενώ ακολουθούν οι διαζευγμένες γυναίκες με ποσοστό του 30,5%.
9. το 58,66% αναγνωρίζει την συγκεκριμένη καταχρηστική συμπεριφορά του συζύγου/συντρόφου ως βία.
10. από το 3,6% των γυναικών που υφίστανται σωματική βία, μόνο το 37,1% θεωρεί πως η τελευταία αποτελεί βία συμπεριφορά εις βάρος της και το ίδιο ισχύει και για όσες υφίστανται σεξουαλική κακοποίηση (μόνο το 29,5% αναγνωρίζει την καταχρηστική συμπεριφορά του τελευταίου ως βία).
11. σχετικά με την παρουσία των παιδιών στα περιστατικά βίας το 49,2% επεσήμανε ότι τα παιδιά δεν είναι ποτέ μάρτυρες σκηνών βίας, ενώ μερικές φορές ή συχνά τυχαίνει να είναι παρόντα (28,4%).
  12. σχετικά με την καταγραφή της αντίδρασης των παιδιών στα περιστατικά βίας, στα οποία αυτά είναι παρόντα, το 32,1% δήλωσε ότι προσπαθούν να ηρεμήσουν τον σύζυγο/σύντροφο, το 21,9% ανέφερε ότι κλείνονται στο δωμάτιο τους, ενώ το 17,5% ότι ξεσπάει σε κλάματα.
13. το 61,9% των γυναικών που υφίστανται βία δηλώνουν ότι τα περιστατικά βίας δεν ακολουθούν ποτέ χρήση/κατάχρηση αλκόολ/ουσιών.
  14. το ποσοστό χρήσης ουσιών κατά την ενδοοικογενειακή βία είναι μικρό 11,40%.
  15. σχετικά με το αν υπήρξε τραυματισμός της γυναίκας-θύματος, τι είδους ήταν ο τελευταίος και κατά πόσο ζήτησε άμεσα ιατρική βοήθεια και που της παρασχέθηκε, το 64,8% ανέφεραν ότι δεν έχουν τραυματιστεί ποτέ.
  16. από εκείνες που δήλωσαν ότι τραυματίστηκαν από τον δράστη, το 85,3% απέκτησε μώλωπες και το 41,2% είχε μόνο εκδορές.
  17. το 90% των γυναικών αυτών αναζήτησε αμέσως ιατρική βοήθεια
  18. σχετικά με την κλιμάκωση ή αποκλιμάκωση της βίαιης συμπεριφοράς του συζύγου/συντρόφου σε συνάρτηση με την πάροδο του χρόνου, το 21% απάντησε ότι έγινε λιγότερο συχνή και λιγότερο βίαιη, ενώ το 24,8% ανέφερε ότι η τελευταία δεν άλλαξε καθόλου.
  19. το 56,2% από τις γυναίκες που ανέφεραν ότι υφίστανται βία οποιασδήποτε μορφής, δήλωσε ότι υφίστανται κακομεταχείριση επί 10 έτη και άνω, ενώ το 20% προσδιόρισε την βία τα τελευταία 1-5έτη.
  20. το 13,3% δήλωσε ότι έχει υπάρξει μάρτυρας σκηνών βίας στην οικογένεια που μεγάλωσε.
  21. το 28% των γυναικών είχαν υποστεί βία από προηγούμενους συζύγους/συντρόφους σε σχέσεις τους στο παρελθόν.

Σεξουαλική παρενόχληση – Στατιστικά Στοιχεία⁸

Στην Ελλάδα η σεξουαλική παρενόχληση δεν έχει αποτελέσει αντικείμενο επισταμένης ανάλυσης και διερεύνησης.

Διαθέσιμα στοιχεία και δεδομένα έχουν παραχθεί από το Παιδαγωγικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Πατρών⁹, σύμφωνα με τα οποία προκύπτει ότι το 66.7% των γυναικών έχει δεχτεί τουλάχιστον 1 φορά

⁸ Επιδημιολογική έρευνα ΚΕΘΙ www.kethi.gr (βλ. Αρτινοπούλου, Β. Παπαθεοδώρου «Η σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία». Νομική Βιβλιοθήκη 2006).

κάποια μορφή σεξουαλικής παρενόχλησης στο εργασιακό χώρο και μόνο το 1,6% έχει προσφύγει στην ελληνική δικαιοσύνη.

Το 51-76% των γυναικών αναφέρουν σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία και μόλις το 3% των γυναικών καταγγέλλουν σε επίσημες αρχές ανάλογα περιστατικά.

Το 8% απευθύνεται στον εργοδότη, αναφέροντας την παρενόχληση.

Συχνότερος δράστης σεξουαλικής παρενόχλησης είναι ο ισόβαθμος συνάδελφος της γυναίκας, ενώ έπεται ο προϊστάμενος της.

Οι συχνότερες εμπειρίες παρενόχλησης, αφορούν σε ανεπιθύμητα σεξουαλικά πειράγματα, αστεία, σχόλια, ερωτήματα, ανεπιθύμητα «πονηρά» βλέμματα, χειρονομίες και σφυρίγματα:

24% αφορούν σε φορτική πίεση για έξοδο-ραντεβού.

23% σε αστεία-συζητήσεις με σεξουαλικό περιεχόμενο.

22% σε προκλητικές χειρονομίες

17% πίεση για σύναψη σχέσης.

11% σε ανεπιθύμητη επαφή-άγγιγμα.

3% σε πίεση για σεξουαλική συνεύρεση.

Η συντριπτική πλειοψηφία των δραστών σεξουαλικής παρενόχλησης είναι άνδρες (97%).

36.7% δήλωσε ότι η παρενόχληση συνέβη μόνο μια φορά από το συγκεκριμένο πρόσωπο.

81.7% των περιπτώσεων συνέβησαν όταν δεν υπήρχαν άλλα πρόσωπα παρόντα πέραν του δράστη και του θύματος κατά την διάρκεια της σεξουαλικής παρενόχλησης.

Το 78.3% των θυμάτων σεξουαλικής παρενόχλησης παύει να εργάζεται στον χώρο είτε λόγω οικειοθελούς αποχώρησης (παραίτηση 86.2%), είτε εξαιτίας απόλυσης (8.5%).

Οι γυναίκες που υφίστανται σεξουαλική παρενόχληση στον χώρο εργασίας, εμπιστεύονται την δυσάρεστη εμπειρία κυρίως σε φίλους και σε μέλη της οικογένειάς τους (48.3%).

Το 44.2% των συναδέλφων το είχε αντιληφθεί αλλά κράτησαν αποστάσεις και δεν είχαν καμία αντίδραση.

Το 32.5% των γυναικών-θυμάτων σεξουαλικής παρενόχλησης, δηλώνει ότι γνωρίζει ότι ο δράστης έχει παρενοχλήσει και άλλες γυναίκες στον χώρο εργασίας.

Θύματα ανθρωπίνης εμπορίας (trafficking) – Στατιστικά Στοιχεία^{10 11}

⁹ Αυτό προκύπτει από την έρευνα πτυχιακής εργασίας που πραγματοποιήθηκε από την τελειόφοιτο του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πατρών, Σταφίδα Βασιλική και υπό την εποπτεία του επίκουρου καθηγητή Ψυχολογίας Αριστοτέλη Κάντα

¹⁰ Υπουργείο Δημόσιας Τάξης www.ydt.gr/main/section 2006

Πηγή : Ειδική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων, Εθνικό Σχέδιο Δράσης κατά της Εμπορίας Ανθρώπων – Νοέμβριος 2006.

¹¹ Μαίρη Σιμώνη- Λιόλου «Βία, κακοποίηση, εγκλήματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης γυναικών και ανήλικων παιδιών. Εκδόσεις Κηφισιά. Σελ172-174.

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, σημαντικά αποτελέσματα καταγράφηκαν τα τελευταία έτη απο την δραστηροποίηση των υπηρεσιών στην πάταξη του φαινομένου (440 περιπτώσεις το 2001 έναντι 272 το 2000).

Το 2002, εξαρθρώθηκαν απο την Ελληνική Αστυνομία 64 κυκλώματα εγκληματικών οργανώσεων μαστροπείας-σωματεμπορίας στα οποία είχαν εμπλακεί 184 θύματα εμπορίας

Απο το 2002 που τέθηκε σε ισχύ ο νόμος 3064/2002 μέχρι το 2003, η Ελληνική Αστυνομία τον εφάρμοσε σε 475 περιπτώσεις ενω 195 γυναίκες αναγνωρίστηκαν ως θύματα εμπορίας.

Κατά το 2004,η Αστυνομία επιλήφθηκε 65 υποθέσεων εμπορίας ανθρώπων και σωματεμπορίας, εκ των οποίων οι 29 αφορούσαν αδικήματα που διαπράχθηκαν απο εγκληματικές οργανώσεις.

Απο τις περιπτώσεις αυτές, κατηγορήθηκαν 352 δράστες, Έλληνες και αλλοδαποί, ενώ υπήρξαν 181 θύματα οικονομικής και σεξουαλικής εκμετάλλευσης.

Σε 46 θύματα παρασχέθηκε αρωγή και προστασία απο τις μονάδες αρωγής και προστασίας της πολιτείας καθώς και απο μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Για 25 θύματα εκδόθηκε διάταξη του αρμόδιου εισαγγελέα, με την οποία ανεστάλη η απέλαση τους, σύμφωνα με το άρθρο 12 του νλόμου 3064/2002.

Κατά το 2006 η αστυνομία διεξήγαγε 70 έρευνες για υποθέσεις παράνομης διακίνησης ατόμων (60 το 2005) και συνέλαβε 206 ύποπτους διακινητές (202 το 2005) ενώ οι αρχές άσκησαν 49 διώξεις και καταδικάστηκαν 78 διακινητές, αξιοσημείωτη αύξηση σε σχέση με τις 9 καταδίκες του 2005.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις των ΜΚΟ 13.000 - 14.000 θύματα διακίνησης ατόμων βρίσκονται στην Ελλάδα ανά πάσα στιγμή.

Η κυβέρνηση συνεχίζει να εφαρμόζει επίσημες διαδικασίες για την αναγνώριση κάποιου ατόμου ως θύματος εντός των ευάλωτων πληθυσμών. Στη βάση του Μνημονίου Συνεργασίας με τις ΜΚΟ η αστυνομία κατέγραψε 39 θύματα που φιλοξενούνται σε κρατικούς ξενώνες.

Κάποια από τα θύματα αυτά μετακινήθηκαν σε ξενώνες των ΜΚΟ όπου το 2006 συνολικά 37 θύματα δέχτηκαν βοήθεια έναντι 19 θυμάτων το 2005. Ωστόσο οι ξενώνες δεν έχουν πληρότητα, ενώ παραμένουν οι ανησυχίες ότι τα θύματα που δεν αναγνωρίζονται επίσημα ως τέτοια από τις αρχές αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο απέλασης.

Το 2006 μόνο 34 από τα 83 αναγνωρισμένα θύματα έλαβαν καθεστώς πλήρους θύματος, ενώ 15 θύματα έλαβαν άδεια παραμονής στη χώρα.

Αν και η κυβέρνηση διέθεσε κονδύλια σε 13 ΜΚΟ για παροχή βοήθειας προς τα θύματα, σύμφωνα με μαρτυρίες κάποιες ΜΚΟ ανέφεραν δυσκολίες στη λήψη ολόκληρης της υποσχόμενης χρηματοδότησης.

Η Ελλάδα αποτελεί χώρα τόσο διέλευσης όσο και προορισμού γυναικών και παιδιών που διακινούνται παράνομα με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση και την αναγκαστική εργασία. Οι γυναίκες διακινούνται κυρίως από τη Ρωσία, τα Βαλκάνια, τη Ρουμανία, τη Νιγηρία για σεξουαλική εκμετάλλευση και αναγκαστική εργασία.

Επίσης αν και υπήρξαν αναφορές για θύματα που υπέστησαν ποινικές διώξεις για πράξεις που συνδέονται άμεσα από το γεγονός ότι ήταν θύματα παράνομης διακίνησης ατόμων, οι έλληνες εισαγγελείς απέσυραν τελικά τις διώξεις.

Κατά το 2006 και τα 83 αναγνωρισμένα θύματα βοήθησαν στις έρευνες, γεγονός που συνιστά πρόοδο σε σχέση με το 2005.

Απο το β' εξάμηνο του 2006 καταγράφεται το φαινόμενο του happy trafficking, αφού πλέον δεν χρησιμοποιούνται οι γνωστές μέθοδοι βίας για την διακίνηση και την μεταχείριση των θυμάτων του trafficking¹².

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Νόμος 3500/ 2006 για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και άλλες διατάξεις¹³

Όπως ρητά αναφέρεται στην οικεία Αιτιολογική Έκθεση, πρόθεση του νομοθέτη ήταν «να αποτρέψει φαινόμενα μετατροπής της οικογένειας σε τόπο ατιμώρητης καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων...να ενισχύσει την αρμονική συμβίωση των προσώπων στα πλαίσια της οικογένειας, χωρίς να παρεμβαίνει στην ιδιωτική ζωή των μελών της οικογένειας και να θίγει ήθη, αξίες και αρχές, όπως αυτές διαμορφώνονται στην ελληνική κοινωνία».¹⁴

Ο νόμος αυτός εμπεριέχει αρκετές τομές :

- καθιερώνει τον θεσμό της δικαστικής διαμεσολάβησης για τα εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας πλημμεληματικού χαρακτήρα

-ο εξαναγκασμός σε ερωτική πράξη χωρίς την ελεύθερη βούληση και των 2 αντιμετωπίζεται ως έγκλημα

- για πρώτη φορά απαγορεύεται ρητά η σωματική βία σε βάρος ανηλίκων ως μέσου σφραγισμού στο πλαίσιο της ανατροφής τους.

-Τα μέτρα εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις σταθερής συμβίωσης μεταξύ ανδρός και γυναικός εκτός γάμου.

-η άσκηση ενδοοικογενειακής βίας, συνιστά τεκμήριο κλονισμού του γάμου.

Επιπλέον προβλέπεται η υποχρέωση της Αστυνομίας να ενημερώνει το θύμα για τις δυνατότητες παροχής πλήρους ηθικής και αναγκαίας υλικής συμπαράστασης από τους Φορείς Πρόνοιας.

Προβλέπεται η αυτεπάγγελτη ποινική δίωξη του δράστη και η υποχρεωτική εφαρμογή της αυτόφωρης διαδικασίας, αν δεν τελεσφορήσει η δικαστική διαμεσολάβηση, κατά την οποία ο δράστης καλείται δεσμευτικά να άρει ή να αποκαταστήσει τις συνέπειες της πράξης του και να παρακολουθήσει ειδικό συμβουλευτικό-θεραπευτικό πρόγραμμα.

Τιμωρούνται δε βαρύτερα τόσο η πρόκληση βαριάς σωματικής βλάβης και η πρόκληση βαριάς σωματικής ή διανοητικής πάθησης από βάνανυση συμπεριφορά – η πρόκληση σωματικής κάκωσης ή

¹² Εισήγηση κ. Αντωνίας Ανδρεάκου : Αστυνομικός Υποδιευθυντής, Επικεφαλής ομάδας anti-trafficking του αρχηγείου ελληνικής αστυνομίας (απο την Διημερίδα που διοργανώθηκε από τον ΔΣΑ «Σωματεμπορία. Η σύγχρονη δουλεία» 9-10/6/2007).

¹³ Η πρόβλεψη της ποινικής διαμεσολάβησης λαμβάνει χώρα ενόψει της υποχρέωσης της Ελλάδας να συμμορφωθεί προς την απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 15/3/2001 σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες (Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων L 82 / 22-3-2001). Το άρθρο 10 επιβάλλει στα κράτη μέλη την προώθηση της διαμεσολάβησης σε ποινικές υποθέσεις το αργότερο μέχρι της 22-03-2006.

¹⁴ Η ενδοοικογενειακή βία ως σοβαρό κοινωνικό φαινόμενο, έχει απασχολήσει σε διεθνές επίπεδο τους αρμόδιους φορείς και οργανισμούς. Ειδικότερα το Συμβούλιο της Ευρώπης με την Σύσταση R(79) 17 για την προστασία των παιδιών από την κακομεταχείριση και αργότερα με την σύσταση R (85)4 για την βία στην οικογένεια παρότρυνε τα κράτη μέλη να διαμορφώσουν πολιτικές αντιμετώπισης της ενδοοικογενειακής βίας και δομές για την υποστήριξη των θυμάτων.

βλάβης της υγείας ενός μέλους της οικογένειας απο άλλο μέλος καθώς και η βία ή απειλή με στόχο τον εξαναγκασμό του θύματος σε πράξη,παράλειψη ή ανοχή.

Νόμος 3488/2006 Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση στην απασχόληση,στην επαγγελματική εκπαίδευση και ανέλιξη,στους όρους και στις συνθήκες εργασίας και άλλες συναφείς διατάξεις.

Ήδη από την υιοθέτηση των διατάξεων της Οδηγίας 2002/73/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Σεπτεμβρίου 2002 που απαγορεύει κάθε διάκριση λόγω φύλου ως προς την πρόσβαση στην απασχόληση, την επαγγελματική κατάρτιση και ανέλιξη καθώς και τις συνθήκες εργασίας, η σεξουαλική παρενόχληση θεωρείται μορφή σεξουαλικής διάκρισης.

Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 2 του νόμου 3488/2006 περί ίσης μεταχείρισης και απαγόρευσης διακρίσεων, «η παρενόχληση και η σεξουαλική παρενόχληση συνιστούν διάκριση λόγω φύλου και απαγορεύονται. Το γεγονός ότι κάποιος απορρίπτει ή υποκύπτει σε παρόμοια συμπεριφορά δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση για να ληφθεί απόφαση που θίγει το εν λόγω πρόσωπο».

Κατά την εθνική νομοθεσία, σε περιπτώσεις σεξουαλικής παρενόχλησης εφαρμόζεται κατανομή του βάρους αποδείξεως. Εάν ο εργαζόμενος αποδείξει ενώπιον δικαστηρίου τα πραγματικά γεγονότα από όπου ενδεχομένως τεκμαίρεται πράξη σεξουαλικής παρενόχλησης, τότε ο εργοδότης υποχρεούται να αποδείξει ότι δεν υπήρξε καμία παραβίαση της αρχής περί ίσης μεταχείρισης. Ο δράστης σεξουαλικής παρενόχλησης ενδέχεται να υποστεί ποινικές, πειθαρχικές και αστικές κυρώσεις. Τα παραπάνω προσδιορίζονται ανάλογα με τη νομοθεσία και τις ιδιαίτερες περιστάσεις της κάθε υπόθεσης. Πράξεις, όπως λεκτικές προκλήσεις και χειρονομίες, πρόσκληση σε σεξουαλική συνεύρεση, άγγιγμα απόκρυφων σημείων του σώματος, χυδαίοι αστεϊσμοί αλλά και επίδειξη πορνογραφικών εικόνων θεωρείται ότι συνιστούν σεξουαλική παρενόχληση: γενικότερα οιοδήποτε είδος σεξουαλικής συμπεριφοράς ενδέχεται να κριθεί σεξουαλική παρενόχληση, εάν η συμπεριφορά αποδειχθεί πως είναι ανεπιθύμητη.

Η αντιστροφή του βάρους απόδειξης εφαρμόζεται τόσο στις διαδικασίες ενώπιον των πολιτικών και των διοικητικών δικαστηρίων, όσο και σε καταγγελίες ενώπιον κάθε άλλης αρμόδιας αρχής, όπως είναι π.χ. ο Συνήγορος του Πολίτη και οι Επιθεωρήσεις Εργασίας¹⁵.

Το πεδίο εφαρμογής του εν λόγω νόμου είναι διευρυμένο, έτσι ώστε να καταλαμβάνονται όχι μόνον όσοι απασχολούνται αλλά και όσοι είναι υποψήφιοι προς απασχόληση ή προς επαγγελματική κατάρτιση, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή μορφή απασχόλησης, τόσο στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, όσο και στα ελεύθερα επαγγέλματα¹⁶. Μάλιστα, ο νόμος καλύπτει και όσους λαμβάνουν επαγγελματική εκπαίδευση ή είναι υποψήφιοι για επαγγελματική εκπαίδευση οποιουδήποτε είδους και οποιασδήποτε μορφής (άρθρα 2, 5 και 6). Επίσης, εισάγεται για πρώτη φορά στο εθνικό δίκαιο ο όρος «σεξουαλική παρενόχληση»¹⁷, ενώ αναδιατυπώνονται οι έννοιες των όρων «άμεση διάκριση», «έμμεση διάκριση» και «παρενόχληση» (άρθρο 3).

¹⁵ Οι επιθεωρητές εργασίας εξετάζουν κάθε καταγγελία, επώνυμη ή ανώνυμη, γραπτή ή προφορική και κάθε αίτημα που υποβάλλεται και αφορά στην ορθή εφαρμογή της εργατικής νομοθεσίας. Η καταγγελία οδηγεί σε έλεγχο της επιχείρησης που φέρεται ότι παραβιάζει την εργατική νομοθεσία και, εφ'όσον διαπιστωθεί παράβαση των διατάξεων, στην επιβολή κυρώσεων. Επίσης, στην περίπτωση κατά την οποία ζητηθεί, διενεργείται συμφιλιωτική παρέμβαση για την επίλυση εργατικών διαφορών μεταξύ εργαζομένων και εργοδοτών (άρθρα 6&7, Ν.2639/1998).

¹⁶ Επίσης, οι διατάξεις εφαρμόζονται στη ναυτική και την αγροτική εργασία, οι οποίες κατά τα λοιπά διέπονται από ειδικές, εκτός της κοινής εργατικής νομοθεσίας, ρυθμίσεις.

¹⁷ Ο ορισμός της σεξουαλικής παρενόχλησης που περιέχεται στον νόμο υπήρξε αντικείμενο έντονης κριτικής. Επισημάνθηκε κυρίως ότι περιέχονται αξιολογικές έννοιες, που δεν απαντούν στον Ποινικό Κώδικα ή σε άλλους ποινικούς νόμους και των οποίων το περιεχόμενο δεν είναι πάντα εύκολο να αξιολογηθεί με ακρίβεια, έτσι ώστε να καθίσταται πιθανότατο να προκύψουν εστίες αοριστίας και επομένως προβλήματα κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή της διάταξης. Παρά την κριτική αυτή, αξιολογήθηκε ως σημαντική η εισαγωγή της έννοιας αυτής στην ελληνική έννομη τάξη.

Νόμος 3064/2002 ο οποίος ρυθμίζει την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, των εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας, της πορνογραφίας ανηλίκων και γενικότερα της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής

Αντιμετωπίζονται πλέον, εκτός από το δουλεμπόριο, οι σύγχρονες μορφές εμπορίας ανθρώπων και συγκεκριμένα η διακίνηση με σκοπό α) την εργασιακή και β) τη σεξουαλική εκμετάλλευση των ανθρώπων. Τα περισσότερα από τα σχετικά αδικήματα χαρακτηρίζονται ως κακουργήματα¹⁸.

Καθιερώνονται αυστηρές ποινές, που σε ορισμένες περιπτώσεις φθάνουν και τα ισόβια δεσμά για τα αντίστοιχα αδικήματα. Εξασφαλίζεται η ίση προστασία μεταξύ των ανδρών και γυναικών στα θέματα αυτά.

Ασκείται πλέον αυτεπαγγέλτως η ποινική δίωξη σοβαρών αξιόποινων πράξεων.

Θεσπίζεται για πρώτη φορά το έγκλημα της πορνογραφίας ανηλίκων. Θεσπίζεται ως διακεκριμένη περίπτωση σε σχέση με την απλή αποπλάνηση, η ασέλγεια που διαπράττει ενήλικος σε βάρος ανηλίκου με αμοιβή ή άλλα υλικά ανταλλάγματα.

Προστίθενται στο άρθρο 8 του Ποινικού Κώδικα (Ρυθμίσεις για παγκόσμια δικαιοσύνη) οι πράξεις της σωματεμπορίας και της ασέλγειας ώστε να τιμωρούνται και όταν τελούνται στην αλλοδαπή.

Ποινικοποιείται η συνειδητή αποδοχή των υπηρεσιών που προέρχονται από θύματα της διακίνησης ανθρώπων.

Προβλέπονται διατάξεις προστασίας των θυμάτων των εγκλημάτων αυτών. Όσον αφορά την αρωγή των θυμάτων των εγκλημάτων αυτών, εκδόθηκε το **Π.Δ. 233/2003**¹⁹.

Το άρθρο 34. παρ. 7 του **Νόμου 3274/2004** «Οργάνωση και λειτουργία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού» προβλέπει ότι η απέλαση αλλοδαπών, που βρίσκονται παράνομα στην Ελλάδα και καταγγέλλουν πράξεις προαγωγής σε πορνεία, μπορεί, με διάταξη του εισαγγελέα πλημμελειοδικών και έγκριση του εισαγγελέα εφετών, να αναστέλλεται έως ότου εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση για τις πράξεις που καταγγέλλθηκαν.

Για όσο χρόνο διαρκεί η αναστολή της απέλασης χορηγείται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, άδεια διαμονής, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του Ν. 2910/2001.

Η ανωτέρω άδεια παραμονής επέχει και **θέση άδειας εργασίας**, χορηγείται για χρονικό διάστημα (6) μηνών και ανανεώνεται για ίσο χρονικό διάστημα ως την έκδοση της αμετάκλητης δικαστικής απόφασης.

Οι παραπάνω διατάξεις εφαρμόζονται ανάλογα και για τις περιπτώσεις του άρθρου 12 του Ν. 3064/2002. Στο άρθρο 46-52 του **Νόμου 3386/2005** «Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην ελληνική επικράτεια» ορίζεται ότι σε υπήκοο τρίτης χώρας που έχει χαρακτηριστεί θύμα εμπορίας ανθρώπων με πράξη του αρμόδιου Εισαγγελέα χορηγείται άδεια διαμονής διάρκειας δώδεκα μηνών εφόσον συνεργάζεται στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, η οποία ανανεώνεται κάθε φορά για ισόχρονο διάστημα προς διευκόλυνση της διενεργούμενης έρευνας ή της ποινικής διαδικασίας.

Η άδεια παραμονής διασφαλίζει πρόσβαση στην αγορά εργασίας και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Πριν τη χορήγηση άδειας διαμονής, παρέχεται από την αρμόδια εισαγγελική αρχή στα θύμα εμπορίας ανθρώπων προθεσμία επίσκεψης μέχρι ένα μήνα (μπορεί να παραταθεί για τα ανήλικα θύματα) ώστε να συνέλθουν και να είναι σε θέση να διαφύγουν από την επιρροή των δραστών των σχετικών αδικημάτων για να μπορούν να λάβουν ανεπηρέαστη απόφαση σχετικά με τη συνεργασία τους με τις διωκτικές αρχές.

¹⁸ Το **2002** δημιουργείται η ομάδα antitrafficking με 2 αρχικά τμήματα (Αθήνα-Θεσσαλονίκη) στα τμήματα Ηθών.

Απο το 2006 προστίθενται άλλα 12 τμήματα στην περιφέρεια.

Δημιουργούνται τμήματα antitrafficking στις Υπηρεσίες οργανωμένου εγκλήματος.

¹⁹ Το ΠΔ 233/2003 στο άρθρο 3 προβλέπει την δυνατότητα του κράτους να κάνει συμβάσεις για το θέμα με ΜΚΟ και είναι κάτι που θα πρέπει να αξιοποιηθεί γιατί οι ΜΚΟ,συν όλα τα άλλα που προσφέρουν,είναι η ευελιξία χειρισμού των θεμάτων

ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Απο τα παραπάνω, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι τα τελευταία χρόνια καταβάλλονται προσπάθειες για την αναγνώριση και αντιμετώπιση του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών σε όλες τις εκφάνσεις της.

Τόσο με την θέσπιση νόμων²⁰ που να ανταποκρίνονται στις πραγματικές διαστάσεις του φαινομένου, αλλά και με την δημιουργία και λειτουργία ειδικών φορέων, όπως η ΟΚΕΑ ²¹(ομάδα καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων) στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, Ειδικών Κέντρων Συμβουλευτικής στους ΟΤΑ Α΄ βαθμού²², την δημιουργία έντυπου και οπτικοακουστικού υλικού για την ενημέωση και την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης σε θέματα ενδοοικογενειακής βίας²³ και άλλων μορφών βίας, καθώς και με την επιμόρφωση των επαγγελματιών (δικηγόρων – νοσηλευτών-αστυνόμων κτλ)²⁴.

Παράλληλα προβλέπονται ειδικές θέσεις μέσω των επιδοτούμενων προγραμμάτων κατάρτισης του ΟΑΕΔ για άτομα που ανήκουν στις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες²⁵ και η δημιουργία ειδικού παραρτήματος για θέματα Ισότητας στον Συνήγορο του Πολίτη²⁶ και στις Επιθεωρήσεις Εργασίας.

Δημιουργήθηκε ο ξενώνας κακοποιημένων γυναικών που λειτουργεί σε συνεργασία με τον δήμο Αθηναίων, το ΕΚΚΑ (όπως αυτό τροποποιήθηκε το 2003)²⁷ με λειτουργία τηλεφωνικής γραμμής SOS “197”.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

²⁰ Ενδεικτικά αναφέρεται η σύσταση διυπουργικής Επιτροπής (Γ.Γ.Ι – Υπουργείο Εσωτερικών) για την επεξεργασία πολιτικής για την επεξεργασία πολιτικής για την αντιμετώπιση του φαινομένου (Εθνική Έκθεση της Ελλάδας 2001-2004, ΥΠΕΣΔΔΑ-Γενική Γραμματεία Ισότητας, Αθήνα 2005, Με απόφαση του ΥΠΕΣΔΔΑ 4759/9-3-2005

²¹ Απο το 2001 η Ελλάδα εντατικοποίησε τις προσπάθειες πάταξης του φαινομένου της παράνομης διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων με την σύσταση της ΟΚΕΑ και με δράσεις όπως η «ΛΗΔΑ» και η «ΙΛΑΕΙΡΑ»

²² Στον νέο Δημοτικό και κοινοτικό κώδικα (Ν4363/2006) προβλέφθηκε ως νέα αρμοδιότητα των ΟΤΑ Α΄ Βαθμού η συμβουλευτική στήριξη των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και βίας μεταξύ συνοικούντων προσώπων.

²³ Υλοποιήθηκαν προγράμματα ενημέρωσης γονέων και παιδιών, τυπώθηκε και διανεμήθηκε ενημερωτικό υλικό για την βία με θύματα τις γυναίκες καθώς και τηλεοπτικά σποτς, συνέδρια και ημερίδες. Μεταφράστηκε στα ελληνικά και διανεμήθηκε υλικό του Ευρωπαϊκού Λόμπυ Γυναικών.

²⁴ Το 1992, στα πλαίσια κοινοτικού προγράμματος παρακολούθησαν σεμινάρια επιμόρφωσης γυναίκες δικηγόροι. Το 1998 στα πλαίσια της κοινοτικής πρωτοβουλίας DAPHNE εκπαιδεύτηκαν εισαγγελείς και δικαστές – ανακριτές. Το 2002 το ΚΕΘΙ σε συνεργασία με δικηγορικούς συλλόγους της Αθήνας και της περιφέρειας οργάνωσε σεμινάρια επιμόρφωσης σε θέματα της ισότητας των δυο φύλων και της βίας κατά των γυναικών. Το 2003 αρχίζει να υλοποιείται το επιχορηγούμενο απο το Γ ΚΠΣ Ζετές πρόγραμμα επιμόρφωσης επαγγελματιών όλων των κατηγοριών που ασχολούνται με την βία με θύματα τις γυναίκες (αστυνομικοί, νοσηλευτές, κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι και εκπαιδευτικοί) και εντάχθηκε επίσης στο πρόγραμμα διδασκαλίας της Αστυνομικής Ακαδημίας. Το 2003 υλοποιείται το επιχορηγούμενο απο το Γ ΚΠΣ Ζετές πρόγραμμα επιμόρφωσης επαγγελματιών που ασχολούνται με την βία κατά των γυναικών (αστυνομικοί, νοσηλευτές, κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι και εκπαιδευτικοί) και εντάχθηκε επίσης στο πρόγραμμα διδασκαλίας της Αστυνομικής Ακαδημίας.

²⁵ Υλοποιήθηκαν προγράμματα ΕΠΕΑΚ και EQUAL (πχ «Άλκηστις») που αφορούν στην ένταξη στην αγορά εργασίας ατόμων που ανήκουν ή απειλούνται απο κοινωνικό αποκλεισμό.

²⁶ Ν3304/2006

²⁷ Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.) είναι Ν.Π.Δ.Δ. με έδρα την Αθήνα. Υπάγεται στον έλεγχο του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Συστήθηκε με το άρθρο 6 του Ν.3106/2003 με τον τίτλο Εθνικό Κέντρο Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας(Ε.Κ.Α.Κ.Β.) και μετονομάστηκε σε Ε.Κ.Κ.Α. με το άρθρο 20 του νόμου 3402/2005. Διοικείται από πενταμελές Διοικητικό Συμβούλιο. Ο Πρόεδρος του Ε.Κ.Κ.Α. εκτελεί και καθήκοντα Διευθύνοντος Συμβούλου.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο ρόλος των Μ.Κ.Ο στον αγώνα κατά της βίας σε βάρος των γυναικών είναι πολύ σημαντικός.

Οι ΜΚΟ συμβάλλουν καταλυτικά προς αυτή την κατεύθυνση, τόσο με την δημιουργία χώρων υποδοχής και φιλοξενίας των θυμάτων όσο και με την παροχή συμβουλευτικής στήριξης και ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης.

Απο τις πρώτες οργανώσεις στην Ελλάδα που ασχολήθηκαν και προέβαλαν το πρόβλημα της βίας κατά των γυναικών είναι η Κίνηση Δημοκρατικών Γυναικών, με σημαντική δράση σε επίπεδο ημερίδων στην Αθήνα και στην ελληνική περιφέρεια, αμέσως μετά την πτώση της δικτατορίας.

Οι ΜΚΟ ασχολούνται με τα θέματα βίας και κακοποίησης των γυναικών σε τρεις κυρίως άξονες :

A) την πρόληψη μέσω της επιμόρφωσης εκπαιδευτικών, μαθητών και επαγγελματιών

B) την παροχή υποστηρικτών υπηρεσιών²⁸

Γ) την συνεργασία για την αντιμετώπιση του προβλήματος σε νομοθετικό επίπεδο.

Σε σχέση με την κυβερνητική πολιτική στο θέμα της βίας κατά των γυναικών το Κίνημα είναι κριτικό. Ξεκινά από την έλλειψη της οικονομικής στήριξης του εκ μέρους του Κράτους, συνεχίζει με την άσκηση πίεσης -στην κυβέρνηση, τους πολιτικούς, τα ιδρύματα και τα θεσμικά όργανα σε επίπεδο εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές- τη διεκδίκηση διατάξεων νόμου που θα αντιμετωπίζουν το πρόβλημα και φθάνει μέχρι τις προτάσεις νόμου.

Σε ό,τι αφορά την οικονομική στήριξη, οι ΜΚΟ καταγγέλλουν την απουσία οικονομικών πόρων, αλλά και την καθυστέρηση της παροχής τους στις ελάχιστες περιπτώσεις που ενισχύονται οικονομικά για να εκπληρώσουν το ρόλο τους απέναντι στα θύματα της βίας.

Για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης γυναικών, έχουν γίνει εισηγήσεις, τόσο από Μ.Κ.Ο που χειρίζονται θέματα εμπορίας ανθρώπων αλλά και από τους έλληνες εισαγγελείς και εκπροσώπους κρατικών φορέων, για την δημιουργία ενός ταμείου για την διαχείριση των χρημάτων δήμησης από το trafficking και την δημιουργία ειδικού τμήματος της Εισαγγελίας, γιατί το θέμα δεν αφορά στην νομική κατάρτιση των εισαγγελέων αλλά στην περαιτέρω ειδίκευση τους.

ΣΥΝΤΟΜΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η 25^η Νοεμβρίου καθιερώθηκε ως «Διεθνής Ημέρα για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών» από τον ΟΗΕ τον Δεκέμβριο του 1999 εις ανάμνηση των τριών αδερφών Μιραμπαλ οι οποίες κακοποιήθηκαν και σκοτώθηκαν στις 25 Νοεμβρίου του 1960 στην Δομινικανή Δημοκρατία²⁹.

²⁸ Το Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης www.enow.gr έχει συμβάλει καταλυτικά με την ενεργοποίηση της γραμμής τηλεφωνικής υποστήριξης - Γραμμή SOS «Δίπλα σου»

²⁹ Οι αδερφές Mirabal Patria, Minerva και Maria Teresa θεωρούνται ηρωίδες του αγώνα κατά του καθεστώτος της Δομινικανής Δημοκρατίας και για τον αγώνα τους αυτό κακοποιήθηκαν και δολοφονήθηκαν άγρια. **Third Committee Action** On 19 October 1999, at the 17th meeting of the Third Committee during the 54th session of the General Assembly, the representative of the Dominican Republic on behalf of itself and 74 Member States introduced a draft resolution (document A/C.3/54/L.14) calling for the designation of 25 November as the International Day for the Elimination of Violence Against Women. The matter was taken up again at the 30th meeting of the Third Committee on 3 November 1999, when the Committee had before it a revised draft resolution entitled "International Day for the Elimination of Violence against Women" (document A/C.3/54/L.14/Rev.1), by which the Assembly would decide to designate 25 November as that International Day. The draft was sponsored by 79 States. By the text on the International Day, the General Assembly would invite worldwide organization of activities on that day to raise public awareness of the problem of violence against women. The draft expressed alarm that endemic violence against women was impeding women's opportunities to achieve legal, social, political and economic equality in society. The Assembly would reiterate that the term "violence against women" would refer to acts capable of causing physical, sexual or psychological harm, whether in public or private life. The Third Committee approved the draft resolution without a vote, in which the date of 25 November would be designated the

Με αυτή την απόφαση, ο ΟΗΕ θέλησε να τονίσει το γεγονός, ότι η βία κατά των γυναικών είναι μια εκδήλωση της ιστορικής ανισότητας στις σχέσεις μεταξύ των δυο φύλων σε κοινωνικό, οικονομικό, θρησκευτικό και πολιτικό επίπεδο που δημιουργεί έναν απο τους πιο ισχυρούς μηχανισμούς κοινωνικής υποταγής των γυναικών και καταργεί την απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των βασικών ελευθεριών τους.

Η 25^η Νοεμβρίου είναι μια ημερομηνία που μας υπενθυμίζει ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών αποτελούν ακέραιο και αδιαίρετο μέρος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ως εκ τούτου οφείλουμε όλοι να εγγυόμαστε την τήρηση τους και την προστασία τους.

Στην Ελλάδα δυστυχώς δεν υπάρχει ακόμα ένα απόλυτα ισχυρό και ξεκάθαρο νομοθετικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Ελάχιστα περιστατικά βίας καταγγέλλονται στις αρμόδιες αρχές απο τα θύματα, είτε γιατί φοβούνται την εκδίκηση σε βάρος των ιδίων και των παιδιών τους, είτε γιατί υπάρχουν αντικειμενικές δυσκολίες.

Όπως η έλλειψη εργασίας και η δυσκολία ανεύρεσης της, δεδομένου ότι ο δράστης συχνά τους το απαγορεύει καθώς και τις κοινωνικές επαφές και σχέσεις ακόμα και με τα μέλη της οικογένειας τους. Πολλές φορές, το ευυπόληπτο του επαγγέλματος του συζύγου/συντρόφου που θα υποστεί ζημία η κοινωνική κατακραυγή και η μοναξιά αποτρέπουν τα θύματα βίας απο το να προβούν σε καταγγελία.

Η νομοθετική θωράκιση των γυναικών- θυμάτων βίας (ενδοοικογενειακής, σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης, σεξουαλικής παρενόχλησης) είναι ένα βήμα προς την σωστή κατεύθυνση.

Η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, η αλλαγή νοοτροπίας της ελληνικής κοινωνίας, η κατανόηση του μεγέθους του προβλήματος και το ότι αφορά όλους μας και ότι λαμβάνει χώρα στο δικό μας σπίτι ή στο διπλανό, είναι ένα άλλο μεγάλο βήμα προς την μη ανοχή βίαιων συμπεριφορών. Η αντίληψη και αποδοχή της ισότητας των δυο φύλων και κατ'επέκταση η μη ανοχή της οποιας μορφής ανισότητας και εκδήλωσης βίας ξεκινάει απο την οικογένεια (με την κατανομή ίσων αρμοδιοτήτων και ρόλων) και συνεχίζει με την εκπαίδευση, όπου κρίνεται απαραίτητη η εισαγωγή μαθημάτων ή θεμάτων που άπτονται της ισότητας των δυο φύλων για την δημιουργία μιας υγιούς νέας γενιάς κοινωνικά ώριμων και ευαίσθητων πολιτών.

Το Σχολείο δεν μπορεί και δεν πρέπει να αποτελεί χώρο αναπαραγωγής λαθμενών στερεοτύπων³⁰.

Η άνιση κατανομή της εξουσίας, όπως αυτή επενδύεται στους στερεότυπους ρόλους ανδρών και γυναικών, έχει περισσότερη βαρύτητα στο πλαίσιο της δυναμικής της βίας των ανδρών κατά των γυναικών. Κατά κανόνα οι άνδρες είναι ανεξάρτητοι και οι γυναίκες εξαρτώνται από αυτούς. Κατά κανόνα οι άνδρες ασκούν τον έλεγχο και οι γυναίκες ελέγχονται από αυτούς. Με αποτέλεσμα οι άνδρες να καταφεύγουν στη βία για την άσκηση του ελέγχου των γυναικών ή, όταν δεν την ασκούν οι ίδιοι, να την ανέχονται ασκούμενη από μερους άλλων ανδρών.

Κατά τον Αριστοτέλη «**Δειν τοις ίσοις ίσον είναι**»³¹ (Το ίσο πρέπει να απονέμεται στους ίσους) και χρέος της κοινωνίας μας είναι η δημιουργία προϋποθέσεων ισότητας για την απαλοιφή όλων των μορφών ανισότητας.

International Day for the Elimination of Violence against Women.

³⁰ Τον Αύγουστο του 2004, εγκρίθηκε με απόφαση της Υπουργού Παιδείας Μαριέττας Γιαννάκου, Πρόγραμμα Διδασκαλίας στα σχολεία που αφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα καθώς και σε θέματα ισότητας των δυο φύλων και υλοποιήθηκε μέσω των χρηματοδοτήσεων του ΕΠΕΑΚ για την περίοδο 2005-2006

³¹ Αριστοτέλης πολιτικά Βιβλίο Γ', Εκδόσεις «Ζαχαρόπουλος»

**ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΩΓΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ
ΒΙΑΣ**

Οι φορείς στους οποίους μπορεί να απευθυνθεί μια γυναίκα που υφίσταται οποιαδήποτε μορφή βίας, βρίσκονται σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια.

Ενδεικτικά αναφέρονται :

1. Γενική Γραμματεία Ισότητας : - Νίκης 11, Σύνταγμα. www.isotita.gr
2. Δήμος Αθηναίων –Γραφείο Ισότητας : Σοφοκλέους 70, Αθήνα. (+30-210-5244657)
3. Εθνικό Κέντρο Αλληλεγγύης : Β.Σοφίας 135 & Ζαχάρωφ www.ekka.org.gr
4. Τηλ Γραμμή Άμεσης Βοήθειας : 197
5. Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης : Εστίας 25, Αμπελόκηποι www.enow.gr
6. Γραμμή SOS : 8001188881 (ενδοοικογενειακή βία) 800114400 (trafficking)
7. Ιατρικό Κέντρο Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων : www.mrct.org
8. Κέντρο Στήριξης Οικογένειας (Αρχιεπισκοπής Αθηνών) : Ακαδημίας 95 (+30-210-3811874)
9. Κέντρο Κοινωνικής Υποστήριξης Γυναικών – Θεσσαλονίκη : +30-2310-276782
10. Σπίτι της Γυναίκας – Σέρρες : +30-23210-99500
11. Κέντρο Έρευνας & Υποστήριξης Θυμάτων Κακοποίησης-Κοινωνικού Αποκλεισμού: www.cvme.gr
12. Ξενώνας για την Κακοποιημένη Γυναίκα και το Παιδί – Ηράκλειο Κρήτης : www.ksenona@in.gr
13. Κέντρο Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων & άλλων μορφών κακομεταχείρισης : Φιλιππου 51, Θεσσαλονίκη (+30-2310-555378).
14. Κέντρα Πληροφόρησης και Συμβουλευτικής Γυναικών :

Αθήνα	www.kethi@kethi.gr
Αλεξανδρούπολη	www.info@aneta.gr
Άμφισσα	www.perdiki@anfo.gr
Βόλος	www.kethivol@otenet.gr
Ηράκλειο	www.kethiira@otenet.gr
Θεσσαλονίκη	www.thkethi@otenet.gr
Καλαμάτα	info_syy@kalamata.kethi.gr
Κομοτηνή	syy_komotini@kethi.gr
Πάτρα	www.kethipat@otenet.gr
Πρέβεζα	syy@preveza.kethi.gr